

Písně kultovních bratů

Tornádo Lue po sobě nechalo desku Vlky

Pověst těhle kapely, která se na české scéně mihla jen nakrátko, se rozšířila rychlostí i metodou tamtamů: od člověka k člověku, bez účasti velkých médií. Syrový demosnímek neznámé slovenské skupiny Tornádo Lue vydala před třemi roky (dnes už neexistující) bratislavská nekomerční firma Zoon Records. Nadšení nekolidika publicistů pomohlo odstartovat zájem o obtížně popsateľnou kapelu. Pražské koncerty byly provázeny téměř kultovním ohlasem, druhé vydání alba už proběhlo v licenci brněnské značky Indies. Nyní, kdy ve vydavatelství Rachot vychází druhé album Vlky, už zase Tornádo Lue není naživu k dispozici: o jednom z členů kapely, kytaristovi a skladateli Dušanu Palkovi, se už pár měsíců víceméně nic neví. Údajně se toulá kdesi ve světě.

Space osobního jazyka

I ti, kteří o Tornádu Lue jen něco zaslechli, vědí: to je ta slovenská kapela, která zpívá česky. Zpěvačka Jana Tothová, bezesporu hlavní magnet skupiny, se k češtině dostala přes Zábranovy překлады americké básničky Sylvie Plathové: právě ony tvoří textovou páteř eponymního alba svého debutu Tornáda. V novějším repertoáru zase figurují hravě libozvучné texty, které snad žádného našince nikdy nenapadlo zhudebnit: rané miniatury Bohumila Hrabala z knihy Poupata.

Vlastní texty svědčí o tom, že na Tóthové ulpělo leccos právě z Plathové. Jakýsi soukromý zápisník, samomluva promítnutá do textů, kolísá od nekorigovaného civilního vyjadřování k vytříbeným obrazům. Jednou jsou pro ni černé brýle „ďáblovy paty“, jindy mluví jako do telefonu: „A lidi vodsad, z města X, jsou ňáký jiní, jak tam koukaj a dělají na mě divné obličejce...“ Na volné naklá-

dání s jazykovými normami poukazuje federální směr: v textech zní „píseň zemělých bratů“, „břiza se clivě kloní“, „všechny (úsměvy) jsem v okamihu pozbyl“. Jak si tak klestí cestu všemi-blízkými jazyky, neodmítá Jana Tóthová ani další zdroje: „Letím spejsem, letím pryč - a hvězda svítí jako míč“.

Tornádo Lue nebylo žádné ze zdejších kapel podobné. Hudba i projev Jany Tóthové obsahovaly tajemství, které se spojovalo s bizarností. Šumující zpěvačka v černých šatech s kožešinkami na konci rukávů vypadala za mikrofonem jako padlý anděl - jako skutečný, ne nasytovaný. Tuhle femme fatale s pohledem unikajícím do nepřítomna pak doprovázeli mladíci, jejichž hraní ústilo často do čardášových a pochodových rytmů. Jako by tu byla stejně těsná vazba ke kabaretu, rock'n'rollu i barové emocionalitě. Občasné melodické klíčky klarinetu odkazovaly ke stylu židovského městského folkloru „klezmer“. Jednou se kapele chtělo swingovat, jindy se spokojila s melodií až říkankovitou. To všechno signalizovalo, že veškeré prostředky tu pro tvůrce znamenají alfu a omegu: jako by to byly ve spěchu nalezené nosiče nákladu, který má pro ně mnohem podstatnější cenu.

Ta věc

„Ale já stejně pořád myslím na tu věc, na kterou si troufám myslet, jenom když se mnou nikdo není,“ zpívá Tóthová v jednom vlastním textu. V jiném pak: „Děsí mě ta temná věc, která spí ve mně.“ Právě tyto věci pohánějí Tóthovou i celé Tornádo vpřed. Zpívá a hraje se tu vždy osobně a vždy se stínem tragédie.

Tornádo Lue je jméno barové zpěvačky z českého muzikálu Limonádový Joe. Když si Tóthová a spol.

zařadili do repertoáru standardní píseň Blue Velvet, propojili se tak s její kolegyní - Julií Cruisovou z Lynchova Modrého sametu. Sama Tóthová by docela dobře mohla být třetím vrcholem tohoto trojúhelníku: je v ní slabost a odevzdanost před zlem, místo za mikrofonem jako by bylo její konečnou stanicí po prohraném zápase. Rejstřík jejího výrazu ovšem sahal od ležérnosti a úspornosti až k vystupňovaným emocím, kdy se tep rytmičky a ržání saxofonu střetávaly se zpěvaččiným úsilím dostat ze svého - nikterak mohutného - hlasu co nejvíce síly jakýmikoliv prostředky. To byla další ze vzácných devíz kapely, způsobující, že jednou polapené publikum se za ní táhlo z klubu do klubu: Tornádo Lue na jevišti působili dojmem, že hraní je pro ně neodkladná nutnost, nejbližší možnost, jak ze sebe cosi setřást.

Instinkt a styl

„Tato přišernost je okouzlující,“ napsal o prvním albu publicista Ivan Hartman do časopisu Rock & pop a jeho slova pak byla opakovaně citována jako výstižná vizitka kapely. Česky zpívající Slováci byli vždycky pudoví, ale zároveň výrazně sebeko-

Tornádo Lue: slovenská kapela, která zpívá česky, je poplatná svému názvu - objevuje se jako smrt a zase mizí.

rigující. V novější tvorbě je pak zřetelněji znát druhý z těchto polů. Album Vlky už nelze ani s nadhledem nazvat „příšerností“; kapela se shrála a v pražském studiu Sono dala nahrávce čitelný zvuk, z něhož dýchá prostor. Střídmě a chytře se tu zapracovalo s playbacky (nejvíce kolem saxofonu a vokálu Tóthové), proti tornádovskému duchu nejdou ani smyčce v závěrečné skladbě Jak to doopravdy bylo. Tenhle sladkobolný cajdák vlastně není o idyle, ale o její iluzornosti: „A jenom ta louka ví, ví, jak je tíživá, být tak ní, být tak ní, nezpívám si jaktěživa...“ Před rokem sebrala domácím tvůrcům filmové-

ho Českého lva slovenská Záhrada: tentokrát přichází od našich „bratů“ sugestivní impulz ke kandidatuře na album roku. Dostat nějakou cenu v době své neexistence, to by se k Tornádu Lue docela hořilo.

PAVEL KLUSÁK

Autor je hudební publicista a scenárista.

(Tornádo Lue: Vlky. CD, 49 minut, vydal Rachot/Behémot 1996.)

Foto: Jaroslav Prokop